

ГЛАС ВАЉЕВА

ИЗДАВАНИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ

Власник у име издавачког одбора
ПЕТАР М. ТАДИЋ, штећкар
ТЕЛЕФОН БР. 22.

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ПРЕТПЛАТА:
за 6 месеци 25 динара; за годину 50 динара;
за иностранство 100 динара.

Страна за тарифа. Чек. рачун бр. 53.733.

Број 46.

Главни уредник: НЕД. С. САВИЋ учитељ у пензији

Година V.

Др Радоје Мијушковић

ПРОБЛЕМИ НАШЕГ СЕЛА

Село нас је и сувише задужило: све нас који живимо од њега или на рачун њега, па и саму државу, тако да са пуним правом треба да тражи од свију нас да му помогнемо и да га подижемо. То је наша морална дужност, а и животно питање (то сада најбоље видимо!), а од стране села једно пуно право.

А на првом месту, и са највећим правом село очекује од нас, својих синова, које је школовало и којима је створило један угоднији и лакши живот. Наравно село очекује то, али највећи број од нас не осећа се обавезан те моралне дужности и не испуњава је. Не само што се не осећа обавезан и што ту дужност не чини, већ понекад чини сасвим супротно томе, иако често и несвесно. Пре него бисмо и размотрили проблеме нашег села треба изнети неколико напомена, које су неопходне. Ми морамо имати један интимнији и тешњи додир са селом и то са најбољим намерама и са жељом да га упознамо. Тек тада, када га упознамо и заволимо, онда ћемо му сигурно и помоћи, јер својој љубави мора се изаћи у сусрет. Село то заслужује бар од својих синова, које је са великим напором и једном огромном љубављу школовало. Љубав се мора враћати љубављу, а не захвалношћу или још чим и горим.

Неки се правдају окривљавајући село и сељаке, да то не заслужују, јер су овакви и онакви. Оправдање је врло рђаво, јер оно долази од скученог и погрешног гледишта или је то само изговор и маска, која понекад прикрива нечасне мотиве и побуде. Истина је, да има појединаца у селу који нису за похвалу, али је и то истина, да је највећи и огромни број оних који то у пуној мери заслужују. Нећемо ваљда због једног осудити и оних деведесет девет. А и уколико има у селу нечега што не ваља то нису они измислили и завели, већ су сигурно пре то примили од нас који живимо у вароши. Ми смо и сувише немилосрдне судије кад њих тако строго осуђујемо, а себе као главне кривце не покушавамо ни да критикујемо. Дакле, и са ове стране треба да смо обавезни нашем селу.

Основни проблем села, као темељац његовог подизања, јесте просвећивање села. Једно истинско и животно просвећивање, основано на чврстој подлози здравог разума и топле љубави, а не на лажи и којекваким сумњивим побудама. Кад будемо у село посејали истину и љубав, праву просвећеност, будимо уверени да ће то уродити строструким плодом, од кога ће и њима и нама добро бити. Добра је то њива, која мора родити кад се обради како ваља.

Треба само једно знати, да се ово не постиже голим речима, већ много пре и успешније добрим делима, која су најбољи учитељ. Не чудим се и што има у селу понешто што не ваља, већ што није и много горе, како смо га поучавали својим рђавим примером и делом. Чинили смо му многе обмане, неправде и зла, а хтели бисмо да је добар и идеалан. А како се сејало тако је морало и да никне и да се жање.

Не будимо фарисеји и лажни учи-

тељи, већ правични и човечни, па ће нам и ученици бити бољи.

Наш сељак је у својој суштини добар и честит. По природи је бистар, радан, скроман и трпељив. Може се донекле и допустити примедба, да није штедљив, али свакако није ни расипник, како би хтели неки да га претставе. А зар смо многи од нас штедише па живимо куд и камо угодније и боље, иако много мање и лакше радимо од њега. То најбоље знају понеки, који су дошли до великог богатства, а нису штедили, или бар нису до њега дошли штедњом. И овде им будимо добар пример својим делима, а не празним речима.

Други важан проблем села јесте његово економско подизање. И овде морам напоменути, подижемо га економски истински а не само разметљивим речима. Помозимо га и организујемо га као произвођача, па нека он сам добија пуно награду за свој рад и своја добра, без икаквог закидања од мачије стране било. Олакшавајмо му и помогнимо, да створи своје произвођачке задруге, своју Земљорадничку комору, а — онда ће му бити сигурно боље.

— Свириша се. —

ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Примакао се крај године а многи од вас још нисте измирили дужну претплату. Овај ваш немар приморава нас да обуставимо издавање „Глас Ваљева“ јер штампарија већ више не може да нас кредитира. Стога се последњи пут умољавате да одмах пошаљете дужну претплату на пошт. чек бр. 53733 — а претплатници из места и околине нека полажу претплату благајнику нашег листа г. Милошу Милошевићу (радиња Јовановић и Антонијевић) у Ваљево. Ако ко незна колико дугују администрација ће га извести опоменом на самом листу.

Од нашег одзива зависи ће даље излажење и останак „Глас Ваљева“, који ако престане излазити наша ће кривица бити.

Америка и ратни дугови

Амерички сенатор г. Бора позвати поборник ревизије мировних уговора истиче, у заступању тезе да се ратни дугови Америци морају платити, да то Сједињене америчке државе имају права захтевати од европских дужничких држава да плате дуг баш зато, што се те државе нису ничему паметном научиле из несрећа из светског рата, већ и сада, у доба највеће економске беде за коју историја зна, већ да у том добу, манијачки бацају последња сретства, која најгрубље педе од својих народа, на наоружање и на припремање новог најстрашнијег рата, који би био тотално уништавање човечанства.

Ове констатације су тачне само кад се одбаци полагање неког „права“ Америчких држава на плаћање ратних дугова, јер би Американци најмање имали права на тај захтев, пошто је светски рат и 5—6 година после рата била права берба без нарочитог труда за Сједињене америчке државе. То је била таква привредна „берба“ за Америчке државе, да су се они давили у благоста-

њу, јер је оголела и опустошена ратом Европа последње наре дала Амерички, за њене не само индустријске производе, већ највише и за земљорадничке производе. Америка је последња сретства материјална у рату и после рата извукла из Европе. И у том изузетном, и ненормалном просперитету, нездравом за будућност, Америчке државе су издале своју привреду оснивањем многобројних индустријских, банкерских и трговачких предузећа, базирајући све то на онај просперитет који им је дала ратујућа Европа и после рата гладна и опустошена ратом та Европа.

И да су Американци били мање привредни спекуланти, они би само од зараде коју су имали тргујући са ратујућом Европом, где су милијарде динара узели за лиферовано месо, жито, муницију и остале производе од Европе у време рата и непосредно после рата, они би могли мирне душе њина потраживања од Европских држава ануирати — поништити. И то је њина морална дужност била, јер су они једини и поред параде са учешћем у рату, имали само велике материјалне користи од рата. Они то нису учинили, већ кад је њина привреда, издана на нездравим темељима ратног просперитета, продужила тим правцем луксузног коштања њених производа, заборавајући да је и Европа почела да производи и да ствара, кад је све то губећи из вида та Америка дошла до привредног слома и банкротства, она се онда сетила својих неоправданих потраживања, својих ратних дужника! То потсећа на неког пропалог трговца који правећи свој биланс за равнање, уводи у своју активу опет сумњива—дубиозна своја потраживања, тек да би пред поверљивима како било доказао своју „активност“.

Има права г. Бора, на замерке Европским државама што опет срљају у пропаст бацањем милијарди на нова наоружања која воде новом рату, али дајући те прекоре, нема нимало права да тражи да се Америчким државама плате ратни дугови. Они су посредно пуно пута плаћени. И кад се Европске државе опамете и кад престану бацати милијарде на наоружања, имају та сретства дати на прече потребе својих народа, него ли на ратна потраживања Америчка.

М. К.

О наплати бановинске административне таксе

Општина Паунска наплаћује по 18 динара таксе за уверења која издије на захтев појединца.

Од ових 18 динара узима себи 12 динара а 6 динара наплаћује на име бановинске административне таксе.

Ја сматрам, да ова општина погрешно наплаћује ову Бановинску таксу, са обзиром на правилник за наплату Бановинских такса.

Члан 39 овог правилника гласи: „Бановинске административне таксе наплаћиваће се за следеће послове и по следећим ставовима:

„За све писмене и протоколарне молбе, поднеске, преставке и т. сл. без обзира на које се власти поднашају у колико односе на бановинске послове. Ова такса износи динара 2. — а ако се издије писмено

решење плаћа се за решење још динара 4.—“

Дакле, зар ово нису јасне одредбе? шта има нејасно за општински суд у овоме члану, којим је Бановинска управа регулисала и предвидела убирање својих прихода, зашто онда општински суд наплаћује ову Бановинску таксу и за оне послове који немају ничега са Бановинком, и њеним пословима?

У правилнику је предвиђен начин тражења повраћаја неправилно наплаћене таксе, али би требао општински суд а и сваки онај, коме је нејасан напред речени пропис овог правилника, да од Банске управе потражи објашњење, и да се једном престане са погрешном наплатом ове таксе.

Сада баш више но икада, требале би све власти, да поведу рачуна о тачној наплати како државних тако и Бановинских и осталих прихода.

Ова је општина могла питати за објашњење и свога среског начелника, а не овако да ради сама по своје тумачењу и схватању, а на штету својих грађана.

Општина ваљевска за уверења, која се не тичу Бановинских послова, наплаћује само 12 динара за своју касу и ја сматрам да је њен поступак правилан.

Кад би се повело рачуна о правичности, требало би ову таксу наплаћивати у свима општинама подједнако.

Ж. С. Стојковић

ЛИСТИЋИ

— из једнога бележника —

„У шућој је руци
„Комад увек већи!“
А ја опет на то
Могу ово рећи:
И где се пресипа,
И где није глади,
И где су у збиљи
Велики комади,
Тамо се тек жали:
Комади су — мали!

Ж.

ОПШТИНСКА МЕРИНА

Краљевска банска управа Моравске бановине под бр. 1—3 Бр. 42.347 обавестила је сва среска начелства на својој територији о укидању општинске мерине следећим расписом:

„По закону о општинској мерини од 31-1-1896 постојало је искључиво прво општина, да држе јавне ваге за мерење тежине робе, која се је продавала у редовном саобраћају а у износу већем од 25 кгр. или литара. Таква роба морала се је измерити на општинским мерилима, и њен имацац морао је платити мерину по одредбама закона, правилника за његово извршење и прописаној тарифи.

Закон о радњама у тач. 3 § 420 укенио је закон о општинској мерини, па тиме и принудност мерења робе на општинској јавној вази као и обавезност плаћања општинске мерине.

Закон о радњама у § 88 предвидео је могућност сивања и обављања предузећа за мерење тежине робе и првенствено право обављања овог предузећа дао је општини на њеном подручју. Према томе од 9 марта 1932 год. општина може обав-

љати предузеће за мерење тежине робе само као своје приватно привредно предузеће слично трамвају, електричној централни и т. д. из чега излази, да нико није дужан нити обавезан на општинској вазни мерити своју робу, без обзира на њену количину и да се наплата мерине може извршити само као еквивалент и награда за стварно извршено мерење на вазни општинског предузећа за мерење тежине робе.

Како многе општине нису упознате са односним законским прописима, те још увек своје власти принуђавају имаоце робе, да врше мерење на општинској вазни, а неке просто наплаћују мерину од имаоца робе, и ако овај није стварно ништа ни мерио, то ће начелство упознати са горњим све општине у своје подручју, које имају своје ваге и упозорити их, да је укидањем закона о општинској мерини укинута принудно мерење робе и да ове могу даље обављати мерење робе само ако постане по § 438 закона о радњама и исту као своје приватно привредно предузеће експлоатисати, а тако исто објавити предње и заинтересованом свету у своје подручју ради знања и даљег управљања с тим, да се на тачно извршење горњег обрати нарочита пажња и сваки покушај принудног мерења и наплате мерине сузбије законским средствима“.

Наша општина у Ваљеву не само што не хаје за овако јасне законске одредбе, већ наплаћује неке таксе и на трговачку робу која је у другим општинама подлегла већ једном плаћањима.

На београдском робном тржишту Београдске берзе купио сам од једне фирме са Уба пшеницу. Та ми је пшеница приспела колима са Уба уз доказе да је то трговачка роба која је већ на Убу платила таксу. При свем том општински органи, по наређењу општинске управе, зауставили су товар и држали га од зоре па до пола једанаест часова, као неку крадену робу. Кад сам отишао у општину, и тражио да ми се каже шта и зашта плаћам, и по коме законском основу, у општини су ми показали неки таксарник. Кад сам приметио да није у питању висина таксе, већ да ја тражим да знам *основ* те наплате, у општини су ми казали: „Ето таксарника, то је то!“.

Што је у целој ствари најжалосније, то је: да кад та иста трговачка роба стигне возом, општина не наплаћује никакву таксу, а кад дође колима, онда се наплаћује такса! Да ли је могуће да је тако нешто наопако написато у закону или тако наопако ради само наша општина? Какву улогу игра овде вагон, а какву сељачка кола? И зар је то неко мерило за наплаћивање дажбина на робу?

Крајње је време да се јавно мињење обавести објавама, које се таксе плаћају и на основу чега.

Исто тако очекујемо да управна власт по званичној дужности контролише наплате разних такса, а не да се пусти општина да она реже како се њој свиђа.

Општина је наплаћивала до пре две године 100 дина од вагона робе који стигне на станицу. Министарство финансија на разне жалбе, утврдило је да су те наплате биле незаконите и забранило је даљу наплату. Али шта је било са великим сумама које је већ општина бес-

правно наплатила? Да ли није била дужност управних власти да натера општину да те суме узете врати оштећенима.

Мама је несхватљиво да општина може наплаћивати силом власти, односно злоупотребом власти, извесне суме, а да томе стоји само лек: *жалба за повраћај*. Па онда бисмо морали тражити стотину адвоката, чији би посао био само да се бори са општином!

Како ове незаконите наплате разних дажбина засецају у широке интересе света, и како су такви поступци погодни за стварање незадовољства, није ли препоручљиво да државна власт узме јачу контролу над наплатом разних општинских дажбина, и онемогући општини да наплаћује таксе без јасног законског основа, и надлежног одобрења. За досадање наплате, требало би послати инспектора из Мин. финансија, који би прегледао досадање наплате разних такса и наредио повраћај бесправно узетих сума од грађана.

Малиша Тадић

ВЕСТИ

Верени

Четвртог новембра 1932 год. верили су се госпођица Даница—Дана кћи Чедомира и Животе Туфегчића економа из Штитара—Богатић Мачва и господин Привислав М. Петковић трговац из Бањана—Уб, син удове Наталије и почившег Мелентија Д. Петковића бившег трговца, председника општине и народног посланика из Калиноваца — Бањана. Госпођици Дани и господину Привиславу шаљемо наша искрена честитања са најлепшом жељом да им Бог даде кроз будући њихов живот слогу и сваку срећу.

Претплатници

Јесте ли зато да треба да постоји ваш „Глас Ваљева“? Ако јесте, пошаљите дужну претплату, јер је његов живот угрожен....

Популарни концерт музике 5 пеш. пука „Краља Милана“

У недељу 6. нов. у 9 часова у вече у сали Официрског дома, одржан је успео концерт војне музике са одабраним програмом. Диригент г. Зидар Томислав капелник носи заслугу за ову успелу приредбу. На програму заступљени: Пучини, протумачен ефектно у стилу; Крал, Вехтлер, Дитрих, Хилман интерпретовани лако и њиховим полкама два боја свечаности и интимности. Уз то солисти на висини у својим плесма; Шнајдер лако духовит и примамљив; Моцарт („Фигарова свадба“ увертира) приказан сважно у финалу. Од домаћих аутора: Јенко („Косово“ увертира) интерпретиран у складу са великом трагедијом; Леоподови и Биничкови потпури са много националног колора и ефекта. Као свега овога успех за ово музичко вече потпуно одговарајуће задовољство.

Ваљевска публика изненадила је нас својим неинтересовањем: концерт је био слабо посећен. То нас јако чуди, јер су овакве приредбе ретке, а у толико значајније. На концерту се нису видели многи од музички образованих. То доказује једну немарност, преко које се не може прећи, а не истаћи је.

Пресељена радња

Наш претплатник, г. Глиша Ђуковић, обућар извешава своје муштерије, познанике и пријатеље да је своју радњу из Кнез Михаилове улице пресељено у Кнез Милошеву бр. 8 до Пеливана.

Моли своје муштерије да га посете у новој радњи, које ће као и увек задовољити брзом услугом као и солидном ценом, и изрдом.

На знање

Повереник Првог српског осигуравајућег друштва „Србија“ Радован М. Михаиловић, Ваљева — Кнез Милошева ул. бр. 44.

Алексије Спасојевић

Учитељ у пензији не може славити своје крсно име Ђурђиц, због болести у породици.

Божа Деспотовић, трговац

О својој слави св. Архангелу Михаилу не може примати посете услед болести у породици.

Љубомир Денић, инжињер

не може примати посете о својој слави св. Ђурђицу.

Св. Ђурђица

Браћа Јован и Војислав Драг. Секулића, ожалостени губитком милог им брата Слободана, неће славити своју славу св. Ђурђица.

Књижевност

Пробој солунског фронта

Пук, у пенз. и рез., г. Љуб А. Недељковић, (Београд, Копачичка бр. 7) причинио нам је задовољство привредом лепо уређеног албума под насловом „Пробој солунског фронта“. То задовољство причинено је нарочито нама Дринцима што су искључиво све слике, фотографски снимци, ове прве свеске издатог албума, како положаја и утврђења тако група и момената све сами снимци положаја и утврђења, група и момената из живота на солунском фронту Дринске дивизије. Стога сваки Дринац и петопуковац кад овај албум узме у руке, кроз његову ће свест проћи све успомене и доживљаји са Солунског фронта а места Милетина Коса, Соко, Добро поље, Козјак, Рововска коса, Љубин вис, Флока, Султанија кубелери, Кајмакчалан и други положаји појавиће му се у очима са свима доживљајима и грозотама тамо преживљеним.... У фотографским снимцима група и личности препознаваће многи себе, своје другове и своје офицере. Разгледајући овај албум свакоме ће се од њих разбудити свест и отворити уста па причати својим милим и драгим своје доживљаје за време наше „у напредку“ што ће развијати машту у омладане наше, те код ње развијати љубав за Отаџбином, коју су њихови очеви са оваквим прегаоштем и пожртвовањем створили.

Овај албум уређен је врло солидно и укусно да ће служити као украс стола, књижице, канцеларије и дома. Корнице су у позлати са неколико боја, Карађорђевог звездом и уметничком насловном сликом. Поред слике Њ. В. Краља Александра у њему има још 67 лепих слика, фотографских снимка, које нам представљају део Солунског фронта у правој и стварној слици. Испод сваке је слике објашњење ћирилицом, латиницом — и на француском језику. Поред слика има кратак преглед „даљње историје“ од појаве Турака на Балкану и наше борбе са њима па до анексије Босне и Херцеговине од стране Аустрије 1908 год. Такође, овај чланак штампан је

ћирилицом, латиницом — и на француском језику.

У албуму је још и једна врло лепо и прегледно изложена скица „стање на солунском фронту 25 јула 1918 год.“ у коме је престављен распоред и бројно стање како наше и наших савезника тако и наших противника, Немаца и Бугара.

Наше је мишљење да ни један Солунац и његови наследници не треба да буде без овога албума, а да се ни једна школа, црква, судница и канцеларија не може замислити без истог. А г. г. офицери, п. офицери и војни чиновници били би за осуду када њихове књижице не би красиле овај албум „Пробој солунског фронта“.

Ово је као што рекосмо прва свеска а г. Недељковић обећава да ће придати још неколико свезака, ако буде од нас потпомогнут куповином ове прве свеске.

Објава

Израда кеја—обалоутврде Колубаре код Општинске кланице у Ваљеву

Због благовремена нештампања послатог огласа за „Службене новине“, огласима објављена II друга офертална лицитација за израду горњег посла, и првобитно заказана за 12. новембар тек. год., одржаће се на дан 23. новембра 1932 год. у канцеларији Грађевинског одељења Општине ваљевске у Ваљеву.

Предрачунска сума је динара: 242.815.40

Кауција у износу од динара 25.000, за домаће, а динара 50.000 за стране поданике полаже се на благијој општини ваљевске на дан лицитације најдаље до 10 часова.

Планови, предрачун и услови могу се видети у Грађевинском одељењу Општине ваљевске у канцелариско време.

Повуде таксирани са 200 динара у државним таксеним маркама поднети са прописним документима на дан лицитације до 11 часова.

Из канцеларије Грађевинског одељења Општине ваљевске на дан 5. новембра 1932 год. у Ваљеву бр. 19.231./633.

Нова кућа са четири одељења и стара са два одељења и остало, авлија, има и бишта на здравом и лепом месту у Ваљеву — продаје се. — За обавештење упитати у штампарији овог листа.

На продају

Једна половна тучава пеш, подесна за кафане, сале, греје око 400 кубни метара. Упитати у гвождарској радњи Радована Лазина, Ваљева.

Оглас

Управа ваљев. Официрског дома извештава грвђанство, да купатило у дому ради сваког дана почев од 16 часова па до 21 час.

Каде се после сваког купања детаљно дезинфикују.

Шаљите дужну претплату.

Фабрика кожа „Колубара“ К. Д. — Ваљева

Купује:

говеће, телеће, овчије, козје и свињске коже.

Коже требају да буду здраве, неисечене и незасечене, што нарочито важи за свињске.

Цене се могу добити у стоваришту фабрике — Проте Матеје ул. 7.

3—3

НАЈЈЕВТИНИЈЕ, НАЈБОЉУ РОБУ И НАЈБРЖЕ

добићете у највећем стоваришту канцелариског материјала

»ЛА ФРАНС«

ДРАГОЉУБА С. ТЕШИЋА, Београд

Фах бр. 6

Поенкареова 32

Тел. 25-309.

Једино књижара „Ла Франс“ шаље робу **браником веровљана**. Поручите и уверићете се.

Највећи избор: анзис-карата, коверата и хартије у мапма, оловке, пера, куварица, стелаж папира, папир-салфета, мастила, хартије за писање као и осталог канцелариског и школ. материјала.